

درگاه

اون بئش كونده بر نشر اولنور علم و صنعت مجموعه

نومرو : ۲۱

۲۰ شباط ۱۳۳۸

مُصَنِّعَتُهُ

يكي بر فرانسې رومانجيست داتر

«وسو» پېرېنوا «سوك زمانلرده كنديدن بك چوق بحث اينديرن بر كننچ رومانجيدير؛ هر يكي چيقان اثرى ادبيات عالنده يكي بر حادنه تشكيل ايندى؛ باخصوص «آتلانتيده» عنوانى رومانى بر چوق مناشه لرى، قيل و قال لرى، حتى دعولرى موجب اولدى؛ بر انكلېز حكايه جيسى بوكنسابك موضوعنك كنديدن انحال ابدلېكنى سويلدى؛ مسئله نك ناسل قابندينى بك ابي خاطر لايه مابورز؛ فقط طن ابدركه بو ايشده انكلېز دؤلف بر آز ختلى ايدى.

مع مافيه «پېرېنوا» نك تازه شهرتى اوزرنده بو طبعات اسفاندا نيك تاثيرى او قدر مدھش اولدى، حتى هيچ مدھش اولدى؛ «آتلانتيده» كينديكه دھا بو بوك بر انھنك ايله اوقونبور، آرايور، لكن او انكلېز دؤلفنك ائرندين كييسه نك بحث اينديكى يوقدر.

حتى ادبي حركتلردن او قدر اوزاق ياشايان استانبول خاقى بيله سوك كولرده سینه ما شيريدلى واسطه سيله بو كوچوك شاه ائرندين خبردار اولدى، كندينى اونك ذوقته قايدردى.

خلد آثارك وطنى يوقدر ديرلر، بو ادمانك نه درجه يه قدر دوغرى اولديغى بيله ورز، فقلدا كر عمومى بر رغبته مظهر اولان اثرلره خلد نظريه بافهي اولورسنه ق «پېرېنوا» نك بو ماجرا رومانده هينى قيمت واهيى ورمه من لازم كاير؛ بونكله برابر سوك حكيمزى و برمندن اول برآزده زمان ديلان تجربه كارك سوك سوزنى ديكله من ايجاب ايدجكدر. بزه يانكز عمومى بر رغبته مظهر اولان اثرلر دكل عني زمانده اسكيه ين واونوتولمايان اثرلر دكه صنعت واديبانك ابدى آبدلرى صره سنده برطوناييلرلر بر چوق دھالر ياشايدنلرى عصر ك اينجده هيچ بر عكس صدا چيقاوه تسيزين قايب اولوب كيتديلر؛ قيمت واهييلرى آلتىق سوكورده دن آكلشلا بلى. بو ميانده بالراق مثال اوله رق كوستره.

بيليرز: هيچ شېه سركه بلرق كينده بر رومانجى دنيا بر دھا كورمه شيدر؛ بو آدم باشل باشنه بر عالدر، ابداع اينديكى تيلر خلتك ياراندني تيلر قدر چوق، متنوع و جانليدلرلر. بوكا رھما بالراق سفات اينجده اولدى، ماصارارى اونى بر تورلو آكلشلا ماديلا، او دورك بوتون رومان قارليرنى آلكساندر دومايه قاورامشدى.

كچلرده بر فرنك منفدى پېرېنوا ايله آلكساندر دومايه آرده سنده صق بر مشابھت بولديغى يازيبوردى. فى لوانع، پېرېنوا الكساندر دومايه ردن سوكره املك رومانجى دركه هر كتاني بلاستدا بو بوك بر رغبته مظهر اولوب و قلمى «اوج سلاشور» دؤلفنك قلمى نسيبتده برولوديتله مجھز كورونبور. فقط بو ايكي «وصف مشترك» «آتلانتيده» محرى ايله الكساندر دومايه هين طرزده ايكي رومانجى اوله رق تاقى ائمه من كفى بر سبب دكلدر. پېرېنوا دواغريدن دوغرى يه «ستاندال» عمنه سندن كان برآدمدر. «دون قارلو» فى اوقوركن «شارتروزدو يارم» ي خالرلاماقتى و «لاق ساله» ده «قيرمى وسياه» ك اشخاصنى ياد ائمه نك محكميدر؟

«پېرېنوا» نك اثرلرى سراق آوربر ماجرا رومانى تاقى ايدنلر ياكيلورلر؛ ده قورله پيهمى برى برينه قاريدير برمايلير. بو كنج محرك ائخاب اينديكى وقه لر حد داننده غايت سنده وحى يكنسقدر؛ قهرمانلرى جان دائما عين قهرمانلردر. بونلر كاطر افنده دكيش، سراق و محسس جلب ايدن و بهن نقطه لرده بزه حيرت آوركورين شيلرك موضوع ايله، اثر ك لى ايله هان هيچ بر علاقه يى يوقدر. يوزباشى «سنت آوى» او ظلم ابتلايه دوشمك ايجين. طلقا آفريقا چوللرلى بولاغه مجبور دكلدى؛ «دون قارلو» ده كى كنج آدم آتش و دومان اينجه آتيله تسيزين هر نره ده اولسه «آله غريا» قدرنده بر مشوقه يه تصادف ايديبايلردى و «آنانال» قارا بختنك اوغلى بختلرله ايرمك ايجين تاوفايونسك او بر طرفنده «سالتلق» تصه يى كى بره قسى بلدييه حيرت ائلك اضطرارونه دوشمه ييليردى. يانكز شو وازكه پېرېنوا نك تصور اينديكى بو ابتلالر على العاده چرچيوه لر ايجيه صغمايه قى قدر خارق العاده در؛ بارس بولورلرند بر يوزباشى سنت آوى، وون مارتلر هره انكي بر

برنجى سنه: ايكنجى جلد

سفات محنده بر آله غريا و بوله بر اوتلك اينجنده بر آنانال انسانه غرطريقى تيللر كى كورونه ييليردى؛ ايشته «آتلانتيده» ك كنج مؤلفى حد داننده فوق العاده اولان اشخاصنى فوق العاده دوقورلر، و فوق العاده وقه لرايجيه برلشدرمك صورتيله بوله بر ارحال ك او كنى آلتى ايسته مش و بونده سوك درجه ده و فنى اولشيدر. پېرېنوا نك صنعتى ينه كندى اثرلر نك برندن اقتباس اينديكز شوسطرلر كافي بر وضو له تعين ايديبور:

«روحارك مبارك اسراوينى هنك ائمك، بو امرارى، اردولرده ياييلان توفنك تجربلرى كى بارجه بارجه مختلف اقسامه آييرق، هر قسى آيرى آيرى تدقيق ائمك نه يه يارار؛ برسلاحي سوكه دن، بوتون او خرده تفرعاتنى تدقيق ائمه دن دوغريدن دوغرى يه آلتى صورتيله قورشونك نزه يه وارديغى كورده نك تجربه ائمك دھا دوغرى اولمازى؟»

بوندن آكلشلا يبوركه پېرېنوا ديكر ابتلا رومانجىلرى كى روحارى وسجيه لرى اوزون اوزادى يه تحليل ائمك صورتيله اكلته جنى يرده اونلرى «حال فماليته» ايكن تصوير ايله م ك طرفداريدر؛ «ستاندال» كورده نك معتبر اولان بو اصول پېرېنوا نك رومانلر نيه برماجرا رومانى شكلى و برهن ديكر سييلردن بريرد.

ده دورك فوق العاده لى و وقايك جوفانى... ايشته، ايكي خصوصيت ك سوك دورك ائك شاعرانه ائك عاشقانه كئابلرى صيراستنده ميايله؛ لاق اولان بو حكايه لر بر طقم سراق آور تفرقه رومانلرى ياشنيسى و بريرور.

پېرېنوا نك هر اثرى بخيله دن زياده قله خطاب ايدن محرق برصدادر؛ هيچ بر شيته ايشانين بو عصرده بى اولوملره قدر كئورده افسانوى ابتلالره آلتىق بو صدانك حراينده تكرار ايشاتقى قابليتى بولورز؛ سنه لردن برى بر سورو سالون ديدى قودبارى، عمومى بائجه لرده كى «فلورت» تصويرلرى و اونچيندن جيناماز جان سيقى روح تحليللرى اينجده بونالوب قالمش اولان فرانسز روماننه بو يكي حله ي و برديكى ايجون پېرېنوا نى فرانسز ادبيات تاريخنده يكي بر مرحله مهم ده سوك بر مرحله اوله رق تاقى ائمك لازم كاير. يعقوب قدرى